

Öğretmen Adaylarının Sosyal Ağ Sitelerinde Gizlilik Farkındalıklarının İncelenmesi

Hasan ÇAKIR¹, Gül ÖZÜDOĞRU², Şeyma Büşra BOZKURT³,
Kevser HAVA⁴

ÖZ

Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının sosyal ağ sitelerinde gizlilik farkındalıklarını araştırmaktır. Araştırma tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen “Sosyal Ağ Sitelerinde Gizlilik Farkındalığı” anketi kullanılmıştır. Veriler 2013-2014 akademik yılında Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan 909 öğretmen adayından toplanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; katılımcılar sosyal ağ sitelerinde en fazla yakın arkadaş gruplarıyla, en az ise öğretmen/öğretim elemanlarıyla iletişim kurmaktadırlar. Bu siteleri en fazla gündem ve haberlerin takibi amacıyla, en az ise bütün arkadaşlarına grup mesajları gönderme amacıyla kullanmaktadırlar. Katılımcıların sosyal ağ sitelerini kullanım gizlilik farkındalıkları genel olarak ortalamanın üzerinde çıkmıştır. Ayrıca, gizlilik farkındalıkları maddelerinin çoğunda cinsiyete göre, kadınların lehine anlamlı farklılık görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Öğretmen adayları, sosyal ağ siteleri, gizlilik farkındalığı.

An Investigation of Pre-service Teachers' Privacy Awareness on Social Networking Sites

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine pre-service teachers' privacy awareness on social networking sites. The research was carried out as a survey study. The survey of “Privacy Awareness on Social Networking Sites” was used as data collection tool. The survey was developed by the researchers. The data were collected from 909 pre-service teachers who were studying in College of Education at Ahi Evran University in academic year of 2013-2014. According to findings; participants mostly communicate with very close group of friends on social networking sites. Participants communicate with teachers/instructors on the social networking sites less than any other group whereas they mostly use social networking sites to follow news and agenda. They use social networking sites rarely to send group messages to their friends. Participants' privacy awareness on the sites was generally above average. At most of the privacy awareness items were found significant differences in terms of gender in favor of female.

Keywords: Pre-service teachers, social networking sites, privacy awareness.

1 Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, BÖTE Bölümü, hasanc@gazi.edu.tr

2 Arş. Gör., Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, BÖTE Bölümü, gerturk@ahievran.edu.tr

3 Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, BÖTE Bölümü, busragulen@gazi.edu.tr

4 Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, BÖTE Bölümü, kevserhava@gmail.com

GİRİŞ

Son yıllarda oldukça popüler hale gelen sosyal ağ siteleri, kullanıcılara çevrimiçi iletişim ve etkileşim ortamı sunmaktadır. Sosyal ağ siteleri bir sistem içerisinde kullanıcılara açık veya sınırlı erişim sağlayan, bir profil sayfası oluşturulmasına ve sisteme kayıtlı diğer kullanıcıların bağlantılarının ve hareketlerinin izlenmesine izin veren web tabanlı uygulamalar olarak tanımlanmaktadır (Boyd ve Ellison, 2007). Sosyal ağ sitesi olarak tanımlanabilecek ilk site 1997 yılında SixDegrees.com adında yapılmıştır (Boyd ve Ellison, 2007). SixDegrees.com'dan günümüze kadar farklı amaçlara yönelik pek çok sosyal ağ sitesi ortaya çıkmıştır. Facebook, Youtube, Twitter, Myspace, Orkut gibi sosyal ağ siteleri kullanıcılara iletişim açısından çoklu ortam paylaşımına dayalı yeni bir etkileşim yolu sunmaktadır (Nagy ve Pecho, 2009). Sosyal ağ sitelerinin her biri farklı amaçlara sahip olsa da bu tarz sitelerin büyük bir çoğunluğu video, resim, ses dosyası, yorum ve kişisel bilgi paylaşımına izin vermektedir (Kaplan ve Haenlein, 2010).

Friendster, MySpace, LinkedIn gibi siteleri kullanıcılar iş veya arkadaş bulma gibi çeşitli amaçlar için kullanmakta, bu tür sitelerde kişisel bilgilerini bilinçli bir şekilde tanıdık veya tanıdık olmayan kişilerle paylaşmaktadırlar (Acquisti ve Gross, 2006). Bu tarz sitelerde paylaşılan kişisel bilgi miktarı her geçen gün artmaktadır (Krasnova, Kolesnikova ve Guenther, 2009). Kullanıcıların paylaştıkları kişisel veriler yasal veya yasal olmayan ticari amaçlar için kullanılabilir (Preibusch, Hoser, Gürses ve Berendt, 2007). Kullanıcı bilgilerine erişimin yasal olması günümüzde devam eden tartışma konusudur (Nagy ve Pecho, 2009; Qi ve Edgar-Nevill, 2011). Buna ek olarak, sosyal ağ siteleri kullanıcıların bütün paylaşımlarını kaydederek veri madenciliğinde kullanma ihtimaline yönelik saklamaktadır. Bu sitelerin gizlilik konusunda, veri koruma mekanizmalarına ve açık politikalara ihtiyacı vardır (Dwyer, Hiltz ve Passerini, 2007). Bu nedenle sosyal ağ siteleri gizlilik sorunu ile ilgili birçok eleştiri almaktadır.

Kullanıcıların sosyal ağ sitelerinde gizliliği, bir başka deyişle mahremiyeti, kullanıcıların kişisel bilgilerinin (doğum günü tarihi, telefon numarası, adres, fotoğraf vb.) diğer kullanıcılardan gizlenmesi ile ilgilidir. Sosyal ağ sitelerinde gizlilik kavramı, bireylerin kişisel bilgilerini diğer kullanıcılarla hangi ölçüde ve hangi zaman aralığında ve nasıl paylaştığına yönelik kullanıcıları sınırlayan bir kontrol süreci olarak tanımlanmaktadır (Mohamed ve Ahmad, 2012). Sosyal ağlarda gizlilik konusu; kişisel gizlilik alanı ve iletişim gizliliği olarak iki kapsamda incelenmektedir (Zhang, Sun, Zhu ve Fang, 2010). Kişisel gizlilik alanı daha çok kullanıcı profillerinin görüntülenmesi ile ilgilidir. Bazı sosyal ağ sitelerinde kullanıcı profilleri herkes tarafından görüntülenebilmekte, bazı sitelerde ise profil görüntülenme ayarları bulunmaktadır. Örneğin Facebook sosyal ağ sitesinde kullanıcılar, profil sayfalarının yalnızca arkadaşları tarafından görüntülenmesini sağlayabilirler. İletişim gizliliği ise kullanıcıların sosyal ağ

sitelerinde yer alan kişisel bilgilerinin şebeke operatörleri ile paylaşılmasının önüne geçilmesi ile ilgilidir.

Gizlilik konusu; üçüncü şahıslar tarafından kişisel bilgilerin ele geçirilmesini önlemek ve çeşitli bağlam ve ilişkiler karşısında kişisel izlenimlerin yönetilmesinde kullanıcıların dikkatli olmasını gerektiren çok yönlü bir konudur (Ellison, Vitak, Steinfield, Gray ve Lampe, 2011). Çünkü bu tarz sitelerin mahremiyet kuralları çoğunlukla açık bir şekilde tanımlanmamaktadır. Bu risklere rağmen pek çok sosyal ağ sitesinin gizlilik ve güvenlik mekanizmaları kullanıcıların özel verilerini korumada zayıf kalmaktadır (Dwyer, Hiltz ve Passerini, 2007). Bu nedenle kullanıcıların sosyal ağ sitelerinin kullanımında güvenlik ve gizlilik konusunda sorumluluk almaları gerekmektedir (Everett, 2010). Türkiye'de kişisel verilerin korunması hakkında herhangi bir yasal düzenleme olmadığı gerçeği, konunun önemini artırmaktadır ve bu durum kullanıcılara daha fazla sorumluluk yüklemektedir (Külcü ve Henkoğlu, 2014).

Alanyazında sosyal ağ sitelerinde kullanıcıların gizlilik farkındalığı ile ilgili Külcü ve Henkoğlu (2014) tarafından yapılan çalışmada, KUTUP-L (Türkiye Profesyonel Kütüphanecilerin Tartışma Platformu) üyesi olan 400 kullanıcının Facebook profil sayfası 32 adet gizlilik ayarı açısından incelenmiş ve her bir profil için gizlilik puanı hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular, kullanıcıların gizlilik konusuna dikkat ettiklerini ve kişisel bilgileri korumak için Facebook varsayılan ayarları değiştirdiklerini göstermiştir. Fogel ve Nehmad (2008) tarafından lisans öğrencileri üzerinde yapılan başka bir çalışmada ise, kız öğrencilerin sosyal ağ sitelerinde erkek öğrencilere kıyasla mahremiyet konusunda daha fazla endişe duydukları, ama mahremiyet davranışı açısından herhangi bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada ayrıca, erkek öğrencilerin telefon numaralarını ve ev adreslerini kız öğrencilerinden daha fazla paylaştıkları görülmüştür. Lewis, Kaufman ve Christakis (2008) tarafından yapılan başka bir çalışmada ise sosyal ağ sitelerinde lisans öğrencilerinin gizlilik farkındalığı araştırılmıştır. Çalışma sonuçları, öğrencilerin ev veya okul arkadaşları için kişisel bir profil sayfası oluşturduklarını ve kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla kişisel bir profil sayfasına sahip olmalarının daha muhtemel olduğunu göstermiştir. Kakırman Yıldız (2012) tarafından yapılan çalışmada ise, lisans öğrencilerinin sosyal paylaşım sitelerinde gizlilik konusuna yönelik bakış açıları incelenmiştir. Çalışma sonuçları, katılımcılarının yarısının gizlilik konusuna dikkat etmediklerini göstermiştir. Öz (2014) tarafından yapılan çalışmada ise, Facebook kullanıcılarının gizlilik farkındalığı araştırılmıştır. Sonuçlar, sosyal medyayı takip eden kullanıcıların gizlilik farkındalığının yüksek olduğunu ve farkındalık düzeyi artıkça kullanıcı profillerinin daha kapalı olduğunu göstermiştir.

Günümüzde özellikle genç bireyler, kişisel bilgi veya genel anlamda her türlü paylaşımlarını sosyal ağ sitelerinde yayınlamakta herhangi bir sakınca görmemektedirler (Kakırman Yıldız, 2012). Genç bireyler olarak tanımlanabilecek öğretmen adaylarının, sosyal ağ sitelerinde gizlilik

farkındalığının araştırılması önem taşımaktadır. Eğitim Fakültelerinde verilen Bilgisayar derslerinde sosyal ağ sitelerinde kullanıcıların karşılaşacakları gizlilik sorunlarının anlatılması ve öğretmen adaylarına sosyal medyada gizlilik farkındalığının oluşturulması gereklidir. Bu çalışma ile öğretmen adaylarının sosyal ağ sitelerinde gizlilik farkındalığı konusuna dikkat çekilmek istenmektedir. Sosyal ağ sitelerinde öğretmen adaylarının gizlilik farkındalığı önemlidir, çünkü öğretmen adayları mezun olduktan sonra görev yapacakları okullarda, eğitim sürecini planlayan ve yöneten kişiler olarak öğrencilerine rol model olacaklardır.

Çalışmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının sosyal ağ sitelerinde gizlilik konusuna yönelik farkındalıklarının araştırılmasıdır. Araştırmanın alt amaçları aşağıda verilmiştir:

1. Öğretmen adayları sosyal ağ sitelerinde hangi gruplarla iletişim kurmaktadır?
2. Öğretmen adayları, sosyal ağ sitelerini hangi amaçlar için kullanmaktadır?
3. Öğretmen adaylarının sosyal ağ sitelerinde gizlilik farkındalığı nasıldır?
4. Öğretmen adaylarının sosyal ağ sitelerinde gizlilik farkındalıkları cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte olan veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2009).

Çalışma Grubu

Araştırmada uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 2013-2014 öğretim yılı bahar döneminde Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi 2. ve 3. sınıfta öğrenim gören 909 öğretmen adayından oluşmaktadır. Katılımcılar özellikle 2. ve 3. sınıf seviyesindeki öğretmen adaylarından seçilmiştir, çünkü bu sınıflardaki öğretmen adayları yeni başlayanlardaki tecrübesizlik ve son sınıf öğrencilerindeki KPSS sınavı endişesini daha az taşımaktadırlar.

Tablo 1. *Katılımcıların Sınıf Düzeylerine Göre Cinsiyet Dağılımlarının Sıklık ve Yüzdeleri*

Sınıf	Cinsiyet			
	Kız		Erkek	
	f	%	f	%
2. Sınıf	254	28	83	9.1
3. Sınıf	373	41	199	21.9
Toplam	627	69	282	31

Tablo 1’de araştırmaya katılan öğrencilerin 627 (%69) kız, 282 (%31) erkek öğrenciden oluştuğu görülmektedir. Ayrıca, çalışmaya katılan 337 kişinin 2.sınıf öğrencisi, 572 kişinin ise 3.sınıf öğrencisi olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Katılımcıların Bölüm Dağılımlarının Sıklık ve Yüzdeleri

Bölüm	f	%
Sınıf Öğretmenliği	191	21
Fen Bilgisi Öğretmenliği	162	17.8
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	153	16.8
Türkçe Öğretmenliği	119	13.1
Psikolojik Danışma ve Rehberlik	105	11.6
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	78	8.6
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	59	6.5
Okul Öncesi Öğretmenliği	42	4.6
Toplam	909	100

Tablo 2’de araştırmaya katılan öğrencilerin %21’inin Sınıf Öğretmenliği, %17,8’inin Fen Bilgisi Öğretmenliği, %16,8’inin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, %13,1’inin Türkçe Öğretmenliği, %11,6’sının Psikolojik Danışma ve Rehberlik, %8,6’sının Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği, % 6,5’nin İlköğretim Matematik Öğretmenliği, %4,6’sının Okul Öncesi Öğretmenliği bölümlerinden oluştuğu görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada, veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen “Sosyal Ağ Sitelerinde Gizlilik Farkındalığı Anketi” kullanılmıştır. Anket geliştirme sürecinde konu ile ilgili yerli ve yabancı alanyazın incelenmiş ve soru havuzu oluşturulmuştur. Anket maddeleri belirlendikten sonra, anket hakkında konu alanı ve dil uzmanlarından görüş alınmıştır ve uzmanlardan gelen dönütler dikkate alınarak ankette düzeltmeler yapılmıştır. Daha sonra pilot amaçlı olarak 6 öğretmen adayına uygulanıp anlaşılmayan kısımlar düzeltilerek ankete son hali verilmiştir.

Anket dört bölümden oluşmaktadır.

- Demografik bilgiler: Bu bölümde katılımcıların cinsiyet, sınıf ve bölüm ile ilgili bilgileri yer almaktadır.
- Sosyal ağ sitelerinde iletişim halinde olunan gruplar: Bu bölümde sosyal ağ sitelerinde katılımcıların çevreleriyle ne sıklıkta iletişim halinde olduklarını belirlemeye yönelik maddeler bulunmaktadır. 1- Hiçbir Zaman, 2- Nadiren, 3- Bazen, 4- Sıklıkla, 5- Her Zaman şeklinde 5’li likert tipinde 7 maddeden oluşmaktadır.
- Sosyal ağ sitelerini kullanım amaçları: Bu bölümde sosyal ağ sitelerini katılımcıların hangi amaçla ne sıklıkta kullandıklarını belirlemeye yönelik maddeler yer almaktadır. 1- Hiçbir Zaman, 2- Nadiren, 3- Bazen, 4-

Sıklıkla, 5- Her Zaman şeklinde 5'li likert tipinde 12 maddeden oluşmaktadır.

- Sosyal ağ sitelerinde gizlilik farkındalığı: Anketin bu bölümünde katılımcıların sosyal ağ sitelerini kullanımlarında gizlilik farkındalıklarının belirlenmesine yönelik 17 madde yer almaktadır. 1- Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Kısmen Katılmıyorum, 3- Kararsızım, 4- Kısmen Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum şeklinde 5'li likert şeklinde oluşturulmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmının amaçlarına uygun olarak; sosyal ağ sitelerinde iletişim halinde olunan gruplar, sosyal ağ sitelerini kullanım amaçları ve sosyal ağ sitelerine yönelik gizlilik farkındalıklarının analizi için (ortalama, frekans) betimsel istatistik tekniklerinden yararlanılmıştır. Sosyal ağ sitelerinde gizlilik farkındalıklarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini araştırmak için ise bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. de Winter ve Dodou (2010) çalışmalarında iyi yapılandırılmış anket maddelerinin yapı geçerliği açısından çoklu ölçek maddeleri gibi analiz edilmesinin uygun olduğunu belirtmişlerdir.

BULGULAR

Katılımcıların Sosyal Ağ Sitelerinde İletişim Kurdukları Gruplara İlişkin Bulgular

Çalışmanın birinci alt amacı "Öğretmen adayları sosyal ağ sitelerinde hangi gruplarla iletişim kurmaktadır?" olarak ifade edilmiştir. Bu soruyu cevaplamak için öğretmen adaylarının hangi gruplarla hangi sıklıkta iletişim kurdukları sorulmuş ve ortalama değerler Tablo 3 de sunulmuştur.

Tablo 3. Sosyal Ağ Sitelerinde İletişim Kurulan Gruplara İlişkin Bulgular

Maddeler	N	\bar{X}	SS	Min	Max
Yakın arkadaş grubu	909	3.57	1.13	1	5
Okul/Sınıf arkadaşları	909	3.49	1.12	1	5
Sık görüşülmeyen uzaktaki arkadaşlar	909	2.88	1.17	1	5
Aile bireyleri	909	2.66	1.21	1	5
Yüz yüze görüşülen akrabalar	909	2.66	1.14	1	5
Sık görüşülmeyen uzaktaki akrabalar	909	2.58	1.17	1	5
Öğretmenler/Öğretim elemanları	909	2.33	1.06	1	5

Tablo 3'de de görüldüğü gibi katılımcılar sosyal ağ sitelerinde en çok yakın (\bar{X} =3.57) ve okul arkadaş (\bar{X} =3.49) grubuyla iletişim kurmaktadır. Bu grupları uzak arkadaşlar (\bar{X} =2.88), aile bireyleri (\bar{X} =2.66), yüz yüze görüşülen

akrabalar ($\bar{X} = 2.66$) ve sık görüşülmeyen akrabalar ($\bar{X} = 2.58$) izlemektedir. Sosyal ağ sitelerinde katılımcıların en az öğretmen/öğretim elemanları ($\bar{X} = 2.33$) ile iletişim kurdukları görülmektedir.

Katılımcıların Sosyal Ağ Sitelerini Kullanım Amaçlarına İlişkin Bulgular

Çalışmanın ikinci alt amacı "Öğretmen adayları, sosyal ağ sitelerini hangi amaçlar için kullanmaktadırlar?" olarak ifade edilmiştir. Öğretmen adaylarının sosyal medya servislerini kullanma amaçlarına ilişkin her bir maddenin ortalama değerleri Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. *Katılımcıların Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amaçlarına İlişkin Bulgular*

Maddeler	N	\bar{X}	SS	Min	Max
Gündem ve haberlerin takibi	909	3.79	1.06	1	5
Arkadaşlara özel mesaj gönderme	909	3.06	1.19	1	5
Sosyal ağ sitelerinin "beğenme", "yorum yapma" gibi özelliklerini kullanma	909	2.92	1.25	1	5
Resim paylaşımı	909	2.90	1.16	1	5
Anlık ileti (durum) paylaşımı	909	2.87	1.19	1	5
Oyun oynama	909	2.64	1.28	1	5
Akademik bilgi paylaşımı	909	2.54	1.11	1	5
Yeni arkadaşlar edinme	909	2.42	1.12	1	5
Konum (yer) paylaşımı	909	2.40	1.17	1	5
Video paylaşımı	909	2.38	1.14	1	5
Başka birinin profil sayfasına mesaj gönderme	909	2.36	1.18	1	5
Bütün arkadaşlarına grup mesajları gönderme	909	2.17	1.13	1	5

Tablo 4'te görüldüğü gibi katılımcılar sosyal ağ sitelerini en fazla gündem ve haberlerin takibi ($\bar{X} = 3.79$) ve arkadaşlara özel mesaj gönderme ($\bar{X} = 3.06$) amacıyla kullanmaktadırlar. Sosyal ağ siteleri en az oranda ise başka birinin profil sayfasına mesaj gönderme ($\bar{X} = 2.36$) ve bütün arkadaşlarına grup mesajları gönderme ($\bar{X} = 2.17$) amacıyla kullanmaktadırlar. Tablo 3'teki öğretmen/öğretim elemanları ile iletişim kurma ve Tablo 4'teki akademik bilgi paylaşımı maddeleri diğer maddelere göre düşük ortalama değerleri ile dikkat çekmektedir. Bu da sosyal ağların öğretim sürecinde sınırlı olarak kullanıldığını göstermektedir.

Katılımcıların Sosyal Ağ Sitelerinde Gizlilik Farkındalığına İlişkin Bulgular

Çalışmanın üçüncü alt amacı "Öğretmen adaylarının sosyal ağ sitelerinde gizlilik farkındalığı nasıldır?" olarak ifade edilmiştir. Bu soruyu cevaplarken öğretmen adaylarına anket maddeleri ile sorulan her bir maddenin kadın ve erkek öğretmen adaylarında nasıl olduğu ortalama değer olarak hesaplanmıştır.

Tablo 5. Katılımcıların Sosyal Ağ Sitelerinde Gizlilik Farkındalığına İlişkin Bulgular

Maddeler	Kadın			Erkek			Toplam		
	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS	N	\bar{X}	SS
İsim ve soy isim bilgilerinin paylaşılması	627	3.23	1.28	282	3.00	1.31	909	3.16	1.29
Resim paylaşımında bulunulması	627	3.70	1.20	282	3.25	1.23	909	3.56	1.23
Paylaşılan resimlerde etiketleme yapılması	627	3.54	1.20	282	3.13	1.23	909	3.41	1.23
Video paylaşımında bulunulması	627	3.09	1.24	282	2.92	1.19	909	3.04	1.23
Tatil planlarının paylaşılması	627	3.14	1.32	282	2.91	1.30	909	3.07	1.32
Konum paylaşımında bulunulması	627	3.37	1.27	282	3.16	1.32	909	3.31	1.29
Doğum tarihinin paylaşılması	627	2.92	1.35	282	2.83	1.34	909	2.89	1.34
İletişim bilgilerinin paylaşılması	627	3.93	1.32	282	3.56	1.32	909	3.82	1.33
Yakın akrabalar ile (dayı, teyze vs.) ilgili bilgilerin paylaşılması	627	3.39	1.24	282	3.18	1.36	909	3.33	1.28
Siyasi görüş belirtecek paylaşımlarda bulunulması	627	3.62	1.35	282	3.41	1.46	909	3.56	1.37
Kredi kartı bilgilerinin paylaşılması	627	4.09	1.47	282	3.93	1.52	909	4.04	1.49
Oyun uygulama isteklerinin kabul edilmesi	627	2.50	1.35	282	2.55	1.32	909	2.52	1.34
Uygulamaların telefon rehberini taramasına izin verilmesi	627	3.83	1.38	282	3.55	1.48	909	3.74	1.41
Uygulamaların e-posta adres listelerini taramasına izin verilmesi	627	3.77	1.35	282	3.46	1.41	909	3.67	1.37
Gelen tüm arkadaşlık isteklerinin kabul edilmesi	627	3.82	1.47	282	3.20	1.40	909	3.63	1.47
Sosyal medya sitelerinden gelen spam maillerin tıklanması (reklam bağlantıları vs.)	627	3.80	1.35	282	3.47	1.41	909	3.70	1.38
Sosyal medya sitelerinden gelen her davetin kabul edilmesi (oyun, grup üyeliği davetleri vs.)	627	3.70	1.40	282	3.32	1.41	909	3.58	1.41

Tablo 5’te görüldüğü gibi katılımcılar sosyal medya sitelerinde kredi kartı (\bar{X} =4.04, SS=1.49) ve iletişim (\bar{X} = 3.82, SS=1.33) bilgilerinin paylaşılmasına

yönelik ortalamanın üzerinde gizlilik farkındalığına sahiptirler. Buna ek olarak sosyal medya sitelerindeki uygulamaların telefon ($\bar{X}=3.74$, $SS=1.41$) ve e-posta adres ($\bar{X}=3.67$, $SS=1.47$) listelerini taraması, sosyal medya sitelerinden gelen spam maillerin tıklanması ($\bar{X}=3.70$, $SS=1.38$) katılımcılara göre gizlilik sorunu oluşturmaktadır. Katılımcılar isim ($\bar{X}=3.16$, $SS=1.29$), video ($\bar{X}=3.04$, $SS=1.23$) ve tatil planları ($\bar{X}=3.07$, $SS=1.32$) paylaşımının gizlilik sorunu oluşturup oluşturmadığı konusunda kararsızdılar. Buna ek olarak katılımcılar doğum tarihi paylaşımında bulunulmasını ($\bar{X}=2.89$, $SS=1.34$) ve oyun uygulama isteklerinin kabul edilmesini ($\bar{X}=2.52$, $SS=1.34$) gizlilik sorunu olarak görmemektedirler.

Sosyal Ağ Sitelerinde Gizlilik Farkındalıklarının Cinsiyete Göre Farklılık Gösterme Durumu

Çalışmanın dördüncü alt amacı "Öğretmen adaylarının sosyal ağ sitelerine yönelik gizlilik farkındalıkları cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?" olarak ifade edilmiştir. Verilerin analizinde anket maddelerinde cinsiyete göre farklılık olup olmadığı t-test ile analiz edilmiştir.

Tablo 6. Sosyal Ağ Sitelerinde Gizlilik Farkındalıklarının Cinsiyete Göre t-testi Sonuçları

Maddeler	sd	t	p
İsim ve soy isim bilgilerinin paylaşılması	907	2.50	.013*
Resim paylaşımında bulunulması	907	5.18	.000*
Paylaşılan resimlerde etiketleme yapılması	907	4.77	.000*
Video paylaşımında bulunulması	907	1.89	.059
Tatil planlarının paylaşılması	907	2.42	.016*
Konum paylaşımında bulunulması	907	2.38	.018*
Doğum tarihinin paylaşılması	907	.96	.338
İletişim bilgilerinin paylaşılması	907	3.97	.000*
Yakın akrabalar ile (dayı, teyze vs.) ilgili bilgilerin paylaşılması	907	2.23	.026*
Siyasi görüş belirtecek paylaşımlarda bulunulması	907	2.07	.039*
Kredi kartı bilgilerinin paylaşılması	907	1.50	.134
Oyun uygulama isteklerinin kabul edilmesi	907	-.56	.574
Uygulamaların telefon rehberini taramasına izin verilmesi	907	2.79	.005*
Uygulamaların e-posta adres listelerini taramasına izin verilmesi	907	3.11	.002*
Gelen tüm arkadaşlık isteklerinin kabul edilmesi	907	5.96	.000*
Sosyal medya sitelerinden gelen spam maillerin tıklanması (reklam bağlantıları vs.)	907	3.38	.001*
Sosyal medya sitelerinden gelen her davetin kabul edilmesi (oyun, grup üyeliği davetleri vs.)	907	3.80	.000*

*p<.05

Tablo 6 incelendiğinde öğretmen adaylarının sosyal ağ sitelerine yönelik gizlilik farkındalıklarıyla ilgili 17 maddenin 14'ünde cinsiyete göre anlamlı farklılık görülmüştür. Cinsiyete göre anlamlı farklılık görülen maddelerin tamamında farklılık kadınların lehinedir (p<.05). Bir başka deyişle kadın öğretmen adaylarının sosyal ağlarda gizlilik farkındalıkları çoğunlukla erkek öğretmen adaylarından daha yüksektir. Ancak, video paylaşımında bulunulması, kredi kartı

bilgilerinin paylaşılması ve oyun uygulama isteklerinin kabul edilmesi maddelerinde cinsiyete göre anlamlı farklılık görülmemiştir ($p > .05$).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Yapılan araştırmalar iletişim ve etkileşimle ilgili sunduğu fırsatlar nedeniyle sosyal ağ sitelerinin özellikle genç kullanıcılar arasında hızla yaygınlaştığını göstermektedir (Zhang, Sun, Zhu ve Fang, 2010). Ancak, bu sitelerin kullanımının artması, gizlilik sorunlarını da beraberinde getirmektedir. Bu sitelerin kullanıcılarının belirli bir gizlilik farkındalığına sahip olmaları yaşanacak problemleri azaltacaktır.

Eđitimde teknolojinin yaygınlaşması, teknolojiye kolay erişim sağlanması ve okullarda öğrencilerin sosyal ağ servislerini sıklıkla kullanmaları nedenleriyle öğretmenler sosyal ağ sitelerini kullanırken gizlilik konularında daha bilinçli olmalıdır. Kullanıcıların gizlilik farkındalığına sahip olmalarında öğretmenlere de görevler düşmektedir. Öğretmenler kendi öğrencilerini bu konuda bilinçlendirebilirler. Öğretmenlerin öğrencilerine bu konuda yol gösterebilmeleri için kendilerinin gizlilik ve güvenlik kurallarına dikkat eden bilinçli bir sosyal ağ kullanıcısı olmaları gerekmektedir. Öğretmenlerin bu bilince sahip olmalarında kendi lisans eğitimlerinin etkisi büyüktür. Öğretmenler kendi eğitimlerinde edinmiş oldukları deneyimleri ve öğrendikleri bilgileri meslek hayatlarında kullanacaklardır. Bu çalışmada, öğretmen adaylarının sosyal ağ sitelerinde gizlilik farkındalığı araştırılmıştır. Buna ek olarak çalışmada, katılımcıların çoğunlukla sosyal ağ sitelerini hangi gruplarla iletişim kurmak için kullandıkları ve hangi amaçlar için kullandıkları araştırılmıştır.

Araştırma sonucunda, katılımcıların sosyal ağ sitelerinde en fazla yakın arkadaşlarıyla en az ise öğretmen/öğretim elemanı gruplarıyla iletişim kurdukları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, öğrenciler bu tarz siteleri, en fazla gündem ve haberlerin takibi, en az ise arkadaşlara grup mesajları gönderme amacıyla kullanmaktadırlar. Sosyal medya genellikle gündem ve haber takibi amaçlı, bir başka deyişle sadece pasif bilgi tüketimi amaçlı kullanılmakta, bilgi üretimi ve paylaşımı noktasında ise çok sınırlı kullanılmaktadır. Ayrıca, öğrenciler arkadaş gruplarına mesaj gönderme konusunda sosyal medyayı pek fazla tercih etmemektedir.

Öğrencilerin sosyal ağ sitelerinde öğretim elemanı ile iletişim kurmalarının ve akademik bilgi paylaşımlarının az olması dikkat çekicidir. Öğretim elemanları ile iletişim kurarken sosyal medyanın tercih edilmemesi ve ders materyalleri ve notlarının sosyal medya üzerinden kullanımının sınırlı seviyelerde kalması aslında sosyal medya ortamlarının öğretim sürecini desteklemek amacıyla kullanılmasının gerçekte çok kısıtlı olduğunu göstermektedir. Bu durum sosyal ağ sitelerinin eğitsel amaçlı olarak kullanılmamasının bir sonucu olabilir. Benzer olarak Bilen, Ercan ve Gülmez (2014) çalışmalarında sosyal ağ sitelerinden biri olan Facebook'u üniversite öğrencilerinin çoğunlukla fotoğraf, video paylaşımı

ve mesajlaşma için kullandıkları, eğitim amaçlı ise çok fazla kullanmadıkları sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırma bulguları, katılımcıların sosyal ağ sitelerinde gizlilik farkındalıklarının genel olarak ortalamanın üzerinde çıktığını göstermektedir. Sosyal ağ sitelerinde kredi kartı ve iletişim bilgilerinin paylaşılmasına yönelik katılımcıların ortalamanın üzerinde gizlilik farkındalıkları bulunmaktadır. Bunlardan daha az oranda ise isim, video, tatil planları, doğum tarihi paylaşımı gibi kişisel bilgilerinin paylaşımı konusunda katılımcıların gizlilik farkındalığı bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, Varol ve Aydın (2010) tarafından yapılan çalışmada kullanıcıların sosyal ağ sitelerinde kişisel bilgilerini doğru olarak verdikleri; resim, video gibi paylaşımlarda buldukları sonucuyla benzerlik göstermektedir. Yıldız (2012) lisans öğrencileriyle yaptığı çalışmasında sosyal paylaşım sitelerinde gizlilik konusuna yönelik katılımcıların yarısının gizlilik konusuna dikkat etmedikleri sonucuna ulaşmıştır. Öz (2014) ise çalışmasında sosyal medyayı takip eden kullanıcıların gizlilik farkındalığının yüksek olduğunu ve farkındalık düzeyi artıkça kullanıcı profillerinin daha kapalı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Katılımcıların sosyal ağ sitelerini kullanım gizlilik farkındalıkları cinsiyete göre incelendiğinde çoğunlukla kadın öğretmen adaylarının farkındalıklarının anlamlı olarak erkek öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Cinsiyet sosyal ağ kullanımında önemli bir faktördür. Literatür incelendiğinde sosyal ağ sitelerinin kullanımıyla ilgili çalışmalarda cinsiyetin etkisini belirlemeye yönelik çalışmalar olduğu görülmektedir (Acquisti ve Gross, 2006; Nagy ve Pecho, 2009; Kakırman Yıldız, 2012; Bilen, Ercan ve Gülmez, 2014).

Araştırmanın sonuçlarında öğretmen adaylarının sosyal ağ sitelerini resim paylaşımı, konum (yer) paylaşımı, video paylaşımı amaçlarıyla da ortalamanın üzerinde bir değerde kullandıkları görülmektedir. Aynı zamanda bu paylaşımların yapılmasına yönelik gizlilik farkındalığı da ortalamanın üzerinde bulunmuştur. Bu sonuç, öğretmen adaylarının sosyal ağ sitelerinde gizlilik farkındalığı olmasına rağmen resim, konum paylaşımı yaptıklarını göstermektedir.

ÖNERİLER

Eğitim fakültelerinde verilecek olan teknolojiyle ilgili eğitimlerde ve derslerde sosyal ağların bilinçli kullanımı ile ilgili konulara yer verilmelidir. Öğretmen adaylarına kişisel hesaplarının gizlilik ayarlarını yapmaları yönünde bilgiler verilmelidir. Öğretmen adayları üye oldukları sosyal ağ sitelerinin gizlilik ve güvenlik koşullarını okumaya yönlendirilmelidir.

Öğretmen adaylarının sosyal ağ kullanımında yaşadıkları problemlerin çözümüne ilgili ve problemlerin kaynağının bulunup önlenmesiyle ilgili alan uzmanlarıyla görüşmeler yapılabilir. Yaygın olarak kullanılan sosyal ağ sitelerinin gizlilik açıklarının tespit edilmesine yönelik araştırmalar yapılabilir.

Milli eğitim bakanlığında görevli öğretmenlerin sosyal ağ sitelerini kullanım durumları ve bu siteleri kullanımlarındaki gizlilik kurallarına uyma düzeyleri incelenebilir.

KAYNAKLAR

- Acquisti, A., & Gross, R. (2006, January). Imagined communities: Awareness, information sharing, and privacy on the Facebook. In P. Golle & G. Danezis (Eds.), *Proceedings of 6th Workshop on Privacy Enhancing Technologies* (pp. 36-58). Cambridge, UK: Robinson College.
- Bilen, K., Ercan, O., & Gülmez, T. (2014). Sosyal ağların kullanım amacı ve benimsenme süreci; Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 115-123.
- Boyd, D. M. & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210-230.
- de Winter, J. C., & Dodou, D. (2010). Five-point Likert items: t test versus Mann-Whitney-Wilcoxon. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 15(11), 1-12.
- Dwyer, C., Hiltz, S., & Passerini, K. (2007). Trust and privacy concern within social networking sites: A comparison of Facebook and MySpace. *AMCIS 2007 Proceedings*, 339.
- Ellison, N. B., Vitak, J., Steinfield, C., Gray, R., & Lampe, C. (2011). Negotiating privacy concerns and social capital needs in a social media environment. In *Privacy online* (pp. 19-32). Springer Berlin Heidelberg.
- Everett, C. (2010). Social media: opportunity or risk?. *Computer Fraud & Security*, 2010(6), 8-10.
- Fogel, J., & Nehmad, E. (2009). Internet social network communities: Risk taking, trust, and privacy concerns. *Computers in Human Behavior*, 25(1), 153-160.
- Kakırman Yıldız, A. (2012). Sosyal paylaşım sitelerinin dijital yerlilerin bilgi edinme ve mahremiyet anlayışına etkisi. *Bilgi Dünyası*, 13 (2), 529-542.
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business Horizons*, 53(1), 59-68.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (19. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Krasnova, H., Kolesnikova, E., & Guenther, O. (2009). "It won't happen to me!": Self-disclosure in online social networks. *AMCIS 2009 Proceedings* (pp. 343).
- Külcü, Ö., & Henkoğlu, T. (2014). Privacy in social networks: An analysis of Facebook. *International Journal of Information Management*, 34(6), 761-769.
- Lewis, K., Kaufman, J., & Christakis, N. (2008). The taste for privacy: An analysis of college student privacy settings in an online social network. *Journal of Computer & Mediated Communication*, 14(1), 79-100.
- Mohamed, N., & Ahmad, I. H. (2012). Information privacy concerns, antecedents and privacy measure use in social networking sites: Evidence from Malaysia. *Computers in Human Behavior*, 28(6), 2366-2375.
- Nagy, J., & Pecho, P. (2009). Social networks security. In *Third International Conference on Emerging Security Information, Systems and Technologies*, 321-325.
- Öz, M. (2014). Sosyal medya kullanımı ve mahremiyet algısı: Facebook kullanıcılarının mahremiyet endişeleri ve farkındalıkları. *Journal of Yasar University*, 35(9), 6245-6254.
- Preibusch, S., Hoser, B., Gürses, S., & Berendt, B. (2007, June). Ubiquitous social networks—opportunities and challenges for privacy-aware user modelling. *Proceedings of Workshop on Data Mining for User Modeling*. Corfu, Greece. Qi,

- M., & Edgar-Nevill, D. (2011). Social networking searching and privacy issues. *Information Security Technical Report*, 16(2), 74-78.
- Van De Garde-Perik, E., Markopoulos, P., De Ruyter, B., Eggen, B., & Ijsselsteijn, W. (2008). Investigating privacy attitudes and behavior in relation to personalization. *Social Science Computer Review*, 26(1), 20-43.
- Varol, A., & Aydin, O. (2010). Social network analysis: A case study in Turkey. *In 7th International Conference on Intellectual Capital, Knowledge Management and Organisational* (pp. 471-479).
- Zhang, C., Sun, J., Zhu, X., & Fang, Y. (2010). Privacy and security for online social networks: Challenges and opportunities. *Network, IEEE*, 24(4), 13-18.

SUMMARY

Recently, social networking sites have become a popular way for communication and interaction among individuals. Although these sites offer many advantages to users, increasing number of users and sites causes critical privacy risks. Most of the social networking sites provide great flexibility to share or protect personal data for their users. Therefore users should take responsibility for controlling and managing their data. Social networking sites are Web 2.0 services that allow individuals to connect the others. Such as Facebook, Youtube, Twitter, Myspace provide alternative options users for communicating. Each of social networking sites has a different purpose, functional or layout but most sites enable users to create a personal information profile and share any type of information; status updates, videos, photos and audio files. Use of social networking sites is become so popular, however on the other hand importance of privacy issues are ignored by many of users. Transferring of private information of users such as place notification, personal information between social networking sites and lack of privacy rules cause serious security risks.

Social networking systems collect information about users and their interaction. Users should know how they control privacy settings about personal pages. On the sites, users share any type of information willingly. Therefore taking precautions to risks is essential requirement for users. The aim of the study is to investigate the privacy awareness of pre-service teachers on social networking sites and whether the privacy awareness differences according to gender. It is also aimed to find the purposes of using social networking sites and connection groups. This research has been conducted to pre-service teachers who are studying on the literacy education, Educational psychology and Counseling, Computer and Instructional Technology Education, Elementary Education (Preschool, Social, Science, Mathematics, and Class Teacher Education) in College of Education.

The sample of this study consists of 909 pre-service teachers. The study was carried out in College of Education at Ahi Evran University in academic year of 2013-2014. Data was collected by using "Awareness of Privacy of Social Networking Sites" survey. Data collection tool was developed by the researchers. The validity and reliability of data collection tool were assured by conducting expert opinions and focus group interviews with six pre-service teachers. The survey contains four parts: demographic information part has 3 items (gender, grade and department); connection groups part has 3 items; purposing of using social networking sites part has 12 items, awareness of privacy issues part has 17 items with 5-point Likert type response scale. Descriptive and inferential statistics are utilized to analyze the data in this research.

The results of the study showed that participants mostly use social networking sites to communicate with very close friends and schoolmates. The level of use

of social networking sites to communicate teacher/instructor is less than other purposes. Participants mostly use social networking sites for following the news and sending private messages to their friends. They use social networking sites occasionally for sending messages to others' profile pages and sending group messages to all friends. The results of items that are about communicating with teacher/instructors and sharing academic knowledge on social networking have lower average scores than other purposes. This means that using social networking sites for instructional purposes is very limited.

The awareness of participants about privacy for sharing credit cards and communication knowledge is rather high. Additionally, the applications of social networking sites that scan lists of phonebook and email addresses and clicking on spam emails sent by social networking sites that constitute privacy issues have acceptable scores implying high awareness of privacy in social networking sites. Participants are hesitant about sharing their names, video and plans of holiday are privacy issue. Moreover they think sharing birthday dates and accepting requests of games in social networking sites are not privacy issues.

The results indicated that there are significant differences about awareness of privacy on social networking sites between genders. Women's awareness of privacy in social networking sites is higher than men's awareness of privacy. There is no significant difference by gender about sharing videos, credit cards knowledge and accepting requests of game applications ($p>.05$). The study showed that the awareness of participants about privacy issues is acceptable levels.

Popularity of social networking sites increases over the past few years by developing technology. Easy access to Internet results in using social networking sites commonly. Turkey is one of the countries that have a large number of users of social networking sites. Especially rate of users among young people increases around the world. Thus teachers have an important role to educate students about privacy issues on social networking sites. It is important to include privacy issues on social networking sites in teacher education programs.